

Ka Guhuren Meyitenged ki Istir

Igpewun-a

Ka seini ne baseen, migpangguhud meytenged te sabeka ne Hudiyu ne egngaranan ki Istir. Neyitabu seini dengan te timpu ne si Hari Aswiru pad ka migmandu diye te inged ne egngaranan te Pirsiya. Neyimu si Istir ne rayna ni Hari Aswiru liwan ki Rayna Basti te migsupak kandin. Ne due degma sabeka ne etew ne egngaranan ki Haman ne egkeupian ne eggule te me Hudiyu, piru pinaahi te kabulut ni Istir wey te geyinawa rin te me karumaan din, nekeisip sikandin ne egpangabangan din ka me karumaan din eyew kene sikandan egkengamatey.

Nahuhud man-e kayi ka kaligkatan te sahakeen te me Hudiyu ne egngaranan dan te Purim. Te sika ne sahakeen, egsumsumanen te me Hudiyu ke immenu sikandan te migluwas te Manama ligkat te kuntere dan ne si Haman.

Ka nasulat te seini ne baseen

Ka pegkeyimu ni Istir ne rayna 1:1–2:23

Ka peglelalis ni Haman 3:1–5:14

Ka peggimatey ki Haman 6:1–7:10

Ka pegpangimatey te me Hudiyu te me kuntere dan 8:1–10:3

Ka peg-apul ni Rayna Basti ki Hari Aswiru

1 ^{1a} Dengan ne timpu, due sabeka ne Hari ne egngaranan ki Aswiru. Migmandu sikandin te 127 ne prubinsya, puun te Indiya taman te Itiyupiya. ²Te seeye ne timpu, diye ka palasyu rin te Susa, ka iney ne siyudad.

³Te igkatelu e ne leg-un te pegmandu ni Hari Aswiru, migsahakeen sikandin para te langun ne me upisyal din wey me suluhuanen. Te seeye ne pegsahakeen, migtambung degma ka me pangulu te me sundalu

^a 1:1 Ist 4:6.

diye te Pirsia wey te Midiya, ka me talahuren, wey ka me gubirnadur te me prubinsya. ⁴Seled te hen-em ne bulan ka pegsahakeen. Te seeye ne timpu, impapitew rin kamenu karakel ka karatuan din te palasyu su eyew egkakita ka kabantug din wey ka katelesan te migharian din.

⁵Pegkeimpus dutu, migpasahakeen e man-e ka Hari para te langun ne matig-Susa, meyaman ma wey se egkaayu-ayu. Seled te pitu ne aldew ka seeye ne pegsahakeen wey diye himuwa te lama te palasyu te Hari ne impamulaan te me kayu wey me bulak. ⁶Ne ka pinamulaan, indayan-dayanan te me maangkag wey meilem ne me kurtina ne inniketan te me lubid ne ubi se batek ne subla ne mahal. Ne impaniyukan ka lubid te derakel ne me pelata ne sising ne insanggat diye te sungkaleg ne batu ne egngaranan te marmul. Due mallayat ne pinnuwan ne innimu puun te bulawan wey me pelata, wey impaneehan ka lama te me batu ne marmul, pirlas, wey te duma pad ne mahal ne me batu. ⁷Ne diye ipangitis ka me inumen te nakalkalasi ne me ubab ne bulawan, wey dakel amana ka binu ne imbehey te Hari diye te me etew. ⁸Ware egkatamanan te peg-iinum su insuhu ma te Hari ka me suluhuanen din ne egparumdumaan ka igkeupii te me etew.

⁹Te seeye ne timpu, migpasahakeen degma ka asawa te Hari ne si Rayna Basti diye te palasyu para te me malitan.

¹⁰Te igkapitu e ne aldew, nahale ka Hari tenged te peg-inum-inum din. Sikan naa ka insuhu din ka pitu ne kinepun ne me suluhuanen din ne ensi Mauman, Basata, Harbuna, Bagata, Abgata, Sitar, wey si Karkas, ¹¹ne igpeuyan diye te tangkaan din si Rayna Basti ne egpasaluuben te kuruna. Ne iyan din tuyu su eyew egkakita te me etew wey te me upisyal ka katelesan te rayna su amana ne mateles ne egtengtengan. ¹²Piru te ingkahian e te me suluhuanen si Rayna Basti meytenged te suhu te Hari, mig-apul sikandin. Tenged dutu, nabelu amana ka Hari.

¹³Ne due me talagtambag te Hari ne matagseb ne me etew ne egkateu te me balaud wey me batasan dan. Seeye naa, impeumew rin sikandan sumale te nabatasan din ke due eggusayen. ¹⁴Sikandan ensi Karsina, Sitar, Admata, Tarsis, Maris, Marsana, wey si Mamukan, ka pitu ne mabantug ne upisyal te Pirsia wey Midiya. Sikandan degma ka labew ne me etew wey egkasalihan din. ¹⁵Mig-insaan din sikandan, “Sumale te balaud te Pirsia, nekey ma ka eleg ne eggimuwen diye te ki Rayna Basti su ware din migpalintutuu te suhu ku pinaahi te me suluhuanen ku?”

¹⁶Ne migkahi si Mamukan diye te Hari wey diye te me upisyal, “Kene ne diye de te keykew nakasale si Rayna Basti, ke kene, minsan degma kayi te kanami te me upisyal nu wey te langun ne etew diye te langun ne prubinsya ne migmanduan nu. ¹⁷Su ka innimu rin, egkanengnengan iya te langun ne malitan, ne puun due, egde-deehen dan e ka me iglukes dan su egkahi ma sikandan, ‘Migsuhu ka Hari ne igpeuyan diye te kandin si

Rayna Basti, piru ware sikandin migpalintutuu.’ ¹⁸ Ne kuntee ne aldew, ka me malitan ne kayi te Pirsiya wey diye te Midiya ne nakarineg te innimu te rayna, egpangguhuran dan e ka me iglukes dan meytenged dutu. Ne puun kayi kenad egtahud ka me malitan te me asawa ran, sikan naa ka egkabbelu e degma ka me iglukes dan kandan. ¹⁹ Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, peuyan ka te suhu ne si Rayna Basti kenad egpakaatubang keykew. Ne igsulat naa sika ne eggimuwen ne balaud te Pirsiya wey diye te Midiya su eyew kene egkabalbalawan. Ne ka katenged te rayna, igbehey e diye te duma ne malitan ne me-meupiya pad kandin. ²⁰ Sikan naa ke igpakapatahe e ka suhu diye te langun ne me prubinsya ne migmanduan nu ne subla ne maluag, egtahuren te langun ne me malitan ka me iglukes dan, meyaman ma wey se egkaayu-ayu.”

²¹ Nakapahale te Hari wey te langun ne me upisyal ka seeye ne tambag, wey intuman din ka langun ne ingkahi ni Mamukan. ²² Ne migpeuyan sikandin te me sulat diye te langun ne prubinsya ne nasakup din, sumale te kandan ne me linalahan wey pegsulat. Ka tahu te sulat, migkahi ne ka tagse lukes ne nakaasawe e, keilangan ne iyan egpangulu diye te baley rin.

Neyimu ne rayna si Istir

2 ¹ Te ware naluhey, neulian e si Hari Aswiru ka nabelu. Nasuman-suman din e ka langun ne neyimu ni Rayna Basti, wey ka suhu ne insulat din meytenged kandin. ² Ne migkahiyen sikandin te me talagtambag kandin, “Mahal ne Hari, keilangan ne egpepammitew ka te me mateles ne mengebay. ³ Keilangan ne eg-alam ka te me upisyal te langun ne prubinsya ne sakup te migmanduan nu. Ne sikandan ka eg-uyan te langun ne mateles ne mengebay diye te ugpaan te me asawa te Hari kayi te Susa, ka iney ne siyudad. Iyan egpatangguwen kandan si Higay, ka kinepun ne lukes, wey keilangan ne egpeyimasaran ka me mengebay. ⁴ Ne ka mengebay ne igkeupii nu, iyan egkeyimu ne rayna ne igliwan ki Rayna Basti.”

Nakapahale seeye te Hari wey intuman din ka seeye ne tambag.

⁵ Ne due sabeka ne Hudiyu diye te Susa ne egngaranan ki Murdikay. Anak sikandin ni Hair, ne anak ni Simi ne anak ni Kis, ne kabuhalan ni Binhamin. ^{6b} Matig-Hirusalim si Murdikay wey sabeka sikandin te seeye se neneuripen te Hari te Babilunya ne si Nibukadnisar. In-uyan sikandan diye te Babilunya duma ki Huwakim ne Hari te Huda te timpu ne nareeg sikandin ni Nibukadnisar. ⁷ Ne due atebey rin ne si Istir ne ka ngaran din te Hibruwanen si Hadasa. Amana ne mateles sikandin wey meupiya ka lawa rin. Te neilu rin e te iney wey amey, inlitan e sikandin ni Murdikay iling te malehet ne anak din.

^b 2:6 2Har 24:10-16; 2Kru 36:10.

⁸Te impatahe e ka suhu te Hari, masulug ne me mengebay ka inlibulung diye te Susa. Ne in-uyan degma si Istir diye te palasyu te Hari wey impatanggu ki Higay ka talagtanggu te me malitan. ⁹Ne amana ni Higay ingkahale wey ingkeupii si Istir. Puun dutu, impeyimasaran din e si Istir wey imbehayan te meupiya ne pegkeen, wey imbehayan pad man-e te pitu ne suluhuanen ne me malitan ne in-alam din puun te palasyu te Hari. Ne diye ipeugpe ni Higay ensi Istir te amana ne meupiya ne sinabeng diye te ugpaan te me asawa te Hari. ¹⁰Ne ware ipataha ni Istir ka tribu rin wey ke hentew ka me suled din su impanagtahaan ma sikandin ni Murdikay te kene seini igpepangguhud. ¹¹Ne tagse aldew, diye egbaye-baye si Murdikay te egkatangkaan te ugpaan te me asawa te Hari, eyew egkanengnengan din ke nekey e ka egkeula-ula ni Istir.

¹²Impangusuwan ka lawa te tagse mengebay te mahal ne lana ne egngaranan te mira seled te hen-em ne bulan, wey ka seup man-e ne hen-em ne bulan, impangusuwan sikandan te me peemut. Pegkapenga te sabeka ne leg-un te peggimmimasad dan, eggingume e ka timpu ne ka tagse sabeka egpaatubangen e diye te ki Hari Aswiru. ¹³Ne egtuhutan ka tagse sabeka kandan ne egvaluub ke nekey ka ingkeupii rin te timpu ne eg-atubang e sikandin te Hari. ¹⁴Ne wey e eggendiye sikandin ke egpangilumkilum e. Te pegkapawe, diye din eg-uyana te igkarangeb ne ugpaan te me asawa te Hari ne migmanduan ni Saasgas ne sabeka ne kinepun ne lukes. Ne iyan de egpakalibed diye te Hari ka seeye se ingkeupii rin wey igpeumew.

¹⁵Ne miggingume e ka timpu ne iyan e eggendiye te Hari si Istir, ka anak ni Abihail ne anggam ni Murdikay ne miglitan kandin. Ware din migbuyu te minsan nekey gawas te intambag ni Higay^c kandin. Ingkeupii si Istir te langun ne nakakita kandin. ¹⁶In-uyan si Istir diye te ugpaan ni Hari Aswiru te igkasapulu ne bulan ne egngaranan te Tibit, igkapitu seeye ne leg-un te pegmandu din. ¹⁷Te pegginguma ni Istir diye, ingkeupii sikandin te Hari labew te langun ne malitan wey ingkahale din labew te langun ne mengebay. Nataman, ingkurunaan e te Hari si Istir wey miggimu rin e ne rayna liwan ki Basti. ¹⁸Nataman, migpasahakeen e man-e ka Hari te dakel para te langun ne upisyal din wey te langun ne suluhuanen din eyew te pegpasalamat din ki Istir. Migsuhu man-e ka Hari te ware trabahu te intiru ne migmanduan din te seeye ne aldew, wey masulug pad man-e ka impandasag din.

^c 2:15 Te Hibruwanen: Si Higay, sabeka ne suluhuanen te Hari ne talagtanggu te me malitan.

Impangabangan ni Murdikay ka Hari

¹⁹Te igkarangeb e ne peglibulung te me mengebay, diye migpinnuu si Murdikay te gumawan te ugpaan te Hari.^d ²⁰Te seeye ne timpu, ware de due ipataha ni Istir ka tribu rin wey ke hentew ka me suled din su impanagtahaan ma ni Murdikay te kene egpepangguhuren. Intuman ni Istir seeye iling te pegtuman din kandin te deisek din pad.

²¹Ne due daruwa ne kinepun ne ensi Bigatan wey si Tiris ne talagbantey te gumawan te sinabeng te Hari. Sikandan se daruwa nabelu te Hari wey migbebentaan ne eggimatayan dan sikandin. Te seeye ne timpu diye migpinpinnuu si Murdikay te gumawan te palasyu. ²²Piru nanengnengan ni Murdikay ka kandan ne pegbebentaan, wey ingguhud din seeye diye ki Rayna Istir. Ne ingguhud e degma seeye ni Istir diye te Hari wey ingguhud din degma ne si Murdikay ka migpangguhud kandin meytenged kayi. ²³Te natahaan te Hari ne malehet ka narineg din, impabitin din e ensi Bigatan wey si Tiris. Ne puun dutu, migsuhu ka Hari ne igpasulat din seeye diye te Libru ne Sulatanan te Neneyitabu.

Ka pegbebentaan ni Haman ne egguleen ka me Hudiyu

3 ¹Te ware naluhey, intimulan e te Hari ka katenged ni Haman ne anak ni Hamidata ne kabuhalan ni Agag. Neyimu rin ne labew te langun ne upisyal ne duma rin. ²Ka langun ne upisyal te Hari ne diye te gumawan te palasyu, migpanimbuel diye te ki Haman eyew te pegtahud kandin, su migsuhu ma ka Hari meytenged kayi. Piru si Murdikay, kene mule egpanimbuel kandin. ³Ne nataman, mig-insaan e si Murdikay te duma ne me upisyal te Hari ne diye te gumawan te palasyu ke mania te kene din egpalintutuu te suhu te Hari. ⁴Ne migtabak si Murdikay, “Hudiyu a”. Ne tagse aldew, eg-insaan dan ded sikandin ke mania te kene din egpalintutuu te suhu te Hari, piru ware din sikandan sahippaa. Ne puun due, migguhuran dan e si Haman meytenged kayi su eyew egkanengnengan dan ke egbalaharen din naan de due ka batasan din.^e ⁵Ne migpangelbel-ebel ka langet ni Haman te pegkakita rin ki Murdikay te ware migpanimbuel te pegtahud kandin. ⁶Te natahaan din ne Hudiyu si Murdikay, kene din egkeupian ne si Murdikay re ka egpeyimatayan din, ke kene, migbebentaan sikandin ne egguleen egpangimatayi ka langun ne Hudiyu ne nasakup ni Hari Aswiru.

⁷Te igkasapulu wey daruwa (12) ne leg-un te pegmandu ni Hari Aswiru, te an-anayan ne bulan ne egngaranan te Nisan, migsuhu si Haman ne eggimuwen ka pegpintut-pintut eyew egkekerew ke ken-u

^d 2:19 Su diye ka pinnuwan te me pangulu ke due eggusayen dan. ^e 3:4 Te seeye ne timpu, amana igkeepes ka me Hudiyu te kene ne me Hudiyu.

eggimuwa ka implanu rin, wey egngaranan te “pur” ka inggamit dan te pegpintut-pintut. Ne ka naalam, igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne egngaranan te Adar.

⁸Ne migkahiyen ni Haman si Hari Aswiru, “Due sabeka ne tribu ne nekegsuwey-suwey kayi te inged ne migmanduan nu wey mig-ugpe diye te langun ne prubinsya. Ka kandan ne me balaud, ware nekeg-iling te duma ne me tribu wey ware dan tumana ka balaud nu, Mahal ne Hari. Ne kene egpakameupiya keykew ke egbalaharen nu re sikandan. ⁹Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, eggimu ka perem te suhu ne egguleen egpangimatayi sikandan langun. Ne ke eggimuwen nu seini, egbayad a te minilyun ne seleppi. Ne diye igtahu ka sika ne seleppi te tahanan te seleppi te Hari.”

¹⁰Ne puun due, inluung e te Hari ka sising din ne igpirma wey imbehey rin e diye te kuntere te me Hudiyu ne si Haman ne kabuhalan ni Agag ne anak ni Hamidata. ¹¹Ne migkahiyen te Hari si Haman, “Kene nud weila sika se seleppi ne igbayad nu piru himuwa nu red ka igkeupii nu diye te kandan.”

¹²Te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te an-anayan ne bulan, impeumew e ni Haman ka me talagsulat te Hari wey impasulat din kandan ka sabeka ne pegpataha. Ka seeye ne pegpataha, insulat sumale te linalahan te tagse prubinsya wey te kandan ne paahi te pegsulat. Ne impeuyan dan e diye te langun ne pangulu, gubirnadur, wey diye te me upisyal. Ne iyan in-uyan ka ngaran ni Hari Aswiru te pegsulat kayi wey intuusan seini te sising din. ¹³Ka seeye ne me sulat, in-uyan te me talagdulong diye te langun ne me prubinsya ne nasakup ni Hari Aswiru. Ne seeye, migpataha te keilangan ne egguleen egpangimatayi ka langun ne Hudiyu, bate ma wey ke buyag, lagkes ka me malitan wey ka kabatbataan, seled te sabeka re ne aldew. Ne igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew seeye te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne egngaranan te Adar. Ne keilangan degma ne egpangahawen ka langun ne kasangkapan dan. ¹⁴Ne ka tagse prubinsya, impamehayan te kupiya te seeye ne sulat ne igpepangguhud diye te langun ne keet-etawan eyew egpakaandam para te sika ne aldew.

¹⁵Ne ka me insuhu te Hari, sahuune ne nangipaneuwa ka eggendiye te me prubinsya, wey impataha degma ka seeye ne suhu diye te Susa, ka iney ne siyudad. Ne mig-iinum ka Hari wey si Haman, taheed mule te egkasamuk e ka matig-Susa.

Migpabulig si Murdikay ki Istir

4 ¹Te pegkanengneng ni Murdikay meytenged te suhu ne egguleen egpangimatayi ka me Hudiyu, inggisi din e ka kumbale din wey migsaluub te saku wey migbubukbuk te abu diye te ulu rin te pegpeila

te pegkalaggew wey peglungku din. Ne miggendiyad e te taliware te siyudad ka egpandalawit. ²Piru diye de sikandin nataman te gumawan te palasyu te Hari su ware ituhut ne due egkukumbale te saku ne egseled te seeye ne gumawan. ³Ka me Hudiyu diye te langun ne prubinsya ne neumaan te suhu te Hari, amana miglungku wey migmaninehew wey migmandalawit. Migpuasa sikandan wey ka kasuluhan kandan, migsaluub te saku wey miggibat diye te abu.

⁴Te napangguhuran e si Istir te me suluhuanen din ne malitan wey te me kinepun ne lukes ne talagtameng kandin meytenged te innimu ni Murdikay, amana rin nalaggew. Ne puun due, impeuayan din e si Murdikay te kumbale ne igpaliwan te insaluub din ne saku, piru ware kua seeye ni Murdikay. ⁵Nataman, impeumew e ni Istir ka kinepun ne lukes ne suluhuanen te Hari ne egngaranan ki Hatak ne in-alam ne egpatangguwen kandin. Ne impeendiye din te ki Murdikay eyew egnengneng ke nekey ka egpuunan mania te eggenendue sikandin. ⁶Ne miggendiyaan e ni Hatak si Murdikay diye te plasa te siyudad ne egkatangkaan te gumawan te palasyu. ⁷Ne migpangguhuran e ni Murdikay si Hatak te langun ne neyitabu diye te kandin, minsan ka seleppi ne insaad ni Haman ne igtahu diye te tahuanan te seleppi te Hari ne igbayad te peggimatey te langun ne Hudiyu. ⁸Ne imbehayan man-e sikandin ni Murdikay te kupiya te suhu te Hari ne impataha diye te Susa ne migkahi te egpangimatayan ka langun ne Hudiyu. Imbehey rin seeye diye te ki Hatak su eyew igpakita wey igpasabut diye te ki Istir su eyew egpepangananayen sikandin diye te Hari wey egpepeyid-u-hid-uwen para te me karumaan din ne me Hudiyu. ⁹Ne miglibed e si Hatak diye ki Istir wey impangguhud din e diye te kandin ka langun ne ingkahi ni Murdikay. ¹⁰Ne impalibed e man-e ni Istir si Hatak diye te ki Murdikay wey egpakahiyen te seini, ¹¹“Ka langun ne suluhuanen te Hari wey ka keet-etawan diye te me prubinsya ne sakup te migmanduan din, nakataha te seini ne balaud: emun ke due egparani te Hari ne ware ipeumew, eggimatayan, gawas ke egkayawen te Hari ka tuked din ne bulawan. Ne sikeddiey, wara a ipeumew te Hari seled e te tatelu ne pulu (30) ne aldew.”

¹²Te nahuhuran e si Murdikay te impalalag ni Istir, ¹³migpakahiyen din e man-e si Istir, “Kene nu sumsumana ne egpakaalihu ka te egkeula-ula te langun ne Hudiyu tenged su duen ka mig-ugpe te palasyu te Hari. ¹⁴Emun ke egpeeneng-eneng ke re te seini ne timpu, lein e ka egpangabang te me Hudiyu, piru sikeykew, egpatey ka duma te me suled nu. Su kema ke iyan nu ingkeyimu ne rayna te seini ne timpu su eyew egpakapangabang ka te me karumaan nu.”

¹⁵Ne migpanahe e man-e si Istir ne egpakahiyen si Murdikay, ¹⁶“Libulunga nu ka langun ne Hudiyu kayi te Susa wey puasa kew

para keddi. Kene kew keen wey inum seled te tatelu ne aldew wey karusileman. Egpuasa a degma duma te me suluhuanen ku ne me malitan. Pegkeimpus due, eggendiya ad te Hari minsan supak seini te balaud, ne iyan e balahad ke eggimatayan a.”

¹⁷Sikan naa ka miggipanew e si Murdikay wey intuman din ka langun ne suhu ni Istir.

Ka peggendiye ni Istir te sinabeng te Hari

5 ¹Te igkatelu e ne aldew te pegpuasa rin, migkukumbale e si Istir te kumbale din te rayna wey migseled e te palasyu. Ne diye din migsasindeg te lihawangan te sinabeng ne diye ka trunu te Hari wey diye migtangke te gumawan. Te seeye ne timpu, diye iya migpinnuu ka Hari te trunu rin ne diye migtangke te egkatangkaan te gumawan. ²Te pegkakita rin ki Rayna Istir, nahale sikandin wey ingkayew rin ka tuked din ne bulawan diye te kandin. Sikan naa ka migdani-rani si Istir ne miggen-gen te pupul te tuked te Hari. ³Ne mig-insaan sikandin te Hari, “Nekey-a ka igkeupii nu, Rayna Istir? Nangeni a ke nekey su igbehey ku keykew minsan pad ka baad te karatuan ku.”

⁴Ne migtabak si Istir, “Emun ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, egginggaten ku sikaniyu ki Haman ne egtambung kangkuwa te dakel ne innilutu ne in-andam ku para kaniyu.”

⁵Ne migsuhu ka Hari te suluhuanen din, “Paragdahawa nu si Haman peendiniya eyew egkatuman ney e ka igkeupii ni Istir.” Ne dutu, migtambung en iya ka Hari wey si Haman te dakel ne innilutu ne in-andam ni Istir. ⁶Ne taheed te egpangiinum dan te binu, mig-insaan e man-e te Hari si Istir ne miggenendue, “Nekey bes iya ka igkeupii nu? Inangen nu su igbehey ku keykew minsan pad ka baad te karatuan ku.”

⁷Ne migtabak si Istir, “Ka igkeupii ku iyan seini, ⁸ke igkahale a nikeykew, wey ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, ka pegbehey keddi te egbuyuen ku, egtambung kew perem ki Haman te dakel ne peggilutu ne eg-andamen ku kaaselem. Te sika ne timpu, ignangen kud ke nekey ka egbuyuen ku keykew.”

Ka pegbebentaan ni Haman te peggimatey ki Murdikay

⁹Nahale-gale amana si Haman te peg-awe din diye te dakel ne peggilutu te seeye ne aldew wey meupiya ka suman-suman din. Piru migpangel-ebel ka langet din te pegkakita rin ki Murdikay ne migpinpinnuu diye te gumawan te palasyu ne ware migsasindeg eyew te pegtahud kandin wey ware naalde. ¹⁰Piru intigkel re ni Haman ka pegkeetew rin wey mig-uli e. Te pegginguma rin diye te kandan, inilibulung din ka me alukuy rin wey ka asawa rin ne si Saris. ¹¹Ne migpeggasal e si Haman meytenged te katelesan te me karatuan din,

wey te kasulug te anak din ne me lukes, wey te imbehey kandin te Hari ne katungdanan ne labew te langun ne duma ne upisyal wey suluhuanen te Hari. ¹²Migkahi pad man-e si Haman, “Sikeddiey re ka imparuma ni Rayna Istir te Hari diye te dakel ne peggilutu ne in-andam din. Ne kaaselem, ingginggat ad man-e duma te Hari. ¹³Piru sika se langun, kene egkapapahale keddi ke egkakita ku pad ka Hudiyu ne si Murdikay ka egpinpinuu diye te gumawan te palasyu te Hari.”

¹⁴Ne migkahi ka asawa rin wey ka me alukuy rin, “Peyimu ka te bitinanan te etew ne daruwa ne pulu wey tatelu (23) ne mitrus ka katikang. Ne kaaselem naa te maselem, hangyua nu ka Hari ne igpabitin due si Murdikay. Pegkapenga rue, egkahale kad ne egduma te Hari diye te dakel ne peggilutu.”

Nahale si Haman te me tambag, purisu migpeyimu e sikandin te bitinanan.

Impabantug te Hari si Murdikay

6 ¹Te seeye ne karusileman, ware nakalipereng ka Hari. Impaangey rin ka Libru ne Sulatanan te Neneyitabu te pegmandu din, wey impabasa rin diye te tangkaan din. ²Ne nabasa ran diye ka pegsumbung ni Murdikay meytenged te pegbebentaan enni Bigatan wey ni Tiris te peggimatey te Hari. Sikandan ka daruwa ne kinapun ne suluhuanen dengan te Hari ne talagtameng te gumawan te sinabeng din. ³Ne mig-inse ka Hari, “Nekey-a ka in-unag ne nakapabantug ki Murdikay tenged te neyimu rin?”

Ne migtabak ka me suluhuanen te Hari, “Ware.”

⁴Ne mig-inse e man-e ka Hari, “Hentew-a ka sika te lama?”

Te seeye ne timpu, sikan pad migseled si Haman diye te lama te palasyu eyew ehangyu te Hari ne igpabitin si Murdikay diye te impeyimu rin ne bitinanan. ⁵Ne migkahi ka me suluhuanen te Hari, “Si Haman ma sika se migsasindeg due te lama.”

Ne migkahi ka Hari, “Palasura niyu sikandin.”

⁶Purisu migseled e si Haman wey mig-insaan te Hari, “Nekey-a ka eggimuwen ku diye te etew ne igkeupii ku ne egpabantuhen?”

Ne migkahi si Haman diye te geyinawa rin, “Hentew buwa ka igkeupii te Hari ne egpabantuhen? Sikeddiey iya seini.”

⁷Sikan naa ka migtabak si Haman te Hari ne miggenendue, “Ka etew ne igkeupii nu ne egpabantuhen, Mahal ne Hari, ⁸keilangan ne egpasaluuben te kumbale nu ne nahamit nud, wey egpeunturen man-e te kudde nu ne egpamalungpungan. ⁹Keilangan ne sika se egvaluub wey egpeuntud kandin, sabeka ne talahuren ne upisyal nu, wey sikandin ka egtuyuk te kudde ne egtale diye te plasa te siyudad. Te sasangan dan ne eggipaneu, egbalbalukan sikandin ne eggenendue, “Iling kayi ka egkeula-ula te etew ne igkeupii te Hari ne egpabantuhen!”

¹⁰Ne nataman, migkahiyen e te Hari si Haman, “Na, kua nu apasi ka kumbale ku wey kudde, wey himuwa nu diye te Hudiyu ne si Murdikay ka ingkahi nu. Egkakita nu sikandin diye te gumawan te palasyu ka egpinpinuu. Ne kene nu ma kalingawi te egtuman ka langun ne ingkahi nu.”

¹¹Ne puun dutu, in-angey e ni Haman ka kumbale wey kudde te Hari wey impakumbalaan din e si Murdikay. Impeuntud din e man-e sikandin te kudde ka egtale te plasa te siyudad. Te sasangan dan e ka eggipaneu, migbalbalukan e si Haman ne miggenendue, “Iling kayi ka egkeula-ula te etew ne igkeupii te Hari ne egpabantuhen!”

¹²Nataman, miglibed e si Murdikay diye te gumawan te palasyu, ne si Haman mule mig-apas mig-uli diye te kandan ne migbubunbun te ulu tenged te pegkeyilew rin. ¹³Ne puun dutu, migpangguhuran din ka asawa rin ne si Saris wey ka me alukuy rin meytenged te neyitabu kandin. Ne migkahi ka me talagtambag kandin wey ka asawa rin, “Egkabunsuran kad egkaawei te geem tenged ki Murdikay. Hudiyu sikandin, purisu kene nud egkaleig-leig sikandin, ne iyan nud guna ka egkareeg.”

Ka peggimatey ki Haman

¹⁴Te sasangan pad ne egmahuhurey ensi Haman, nangingume e ka me kinepun ne suluhuanen te Hari ne migdagdahew mig-angey ki Haman peendiye te dakel ne innilutu ne in-andam ni Istir.

7 ¹Ne dutu, migtambung e man-e ka Hari wey si Haman te dakel ne peggilutu ne in-andam ni Istir. ²Te igkarangeb e ne aldew, te sasangan dan ka eg-iinum te binu, mig-insaan e man-e te Hari si Istir, “Nekey bes iya ka egbuyuen nu Rayna Istir? Nangeni a su igbehey ku keykew minsan pad ka baad te karatuan ku.”

³Ne migtabak ka rayna, “Ke igkahale a nikeykew wey ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, pangabangi a wey ka karumaan ku, ⁴su imbelegye key e eyew egguleen egpangimatayi. Emun perem ke imbelegye key su eyew igpeuripen de, ka me lukes wey me malitan, kena ad perem egpakiglalag pad keykew meytenged kayi su kene ma ne eleg sika ne igbanggew keykew.”

⁵Ne migkahiyen ni Hari Aswiru si Istir, “Hentew-a sika se eggimu te iling due, wey hendei sikandin kuntee?”

⁶Ne migtabak si Istir, “Kuntere ney sikandin! Nekey naa si Haman sika se mareet se batasan!”

Naaldekan amana si Haman diye te tangkaan te Hari wey diye te rayna. ⁷Ne migsasindeg ka Hari tenged te subla ne langet din ne mig-awe e dutu wey miggendiyad te plasa te palasyu. Piru migpalunggehaat de mule si Haman ka egpeyid-u-hid-u ki Rayna Istir ne kene de perem sikandin egpeyimatayan te Hari. ⁸Nataman, miglibed e ka Hari diye te dakel ne

innilutu. Ne dutu, nakita rin si Haman ka mig-usengul diye te malayat ne pinnuuwan ne migpinnuuwan ni Istir. Ne migkahi ka Hari, “Ew, egbalbalayen nu bes ka rayna kayi te tangkaan ku, seled te palasyu ku!”

Te peglalag te Hari kayi, sahuhone ne migbunbunan e te me kinepun ne suluhuanen te Hari ka ulaula ni Haman. ⁹Ne due sabeka ne kinepun ne suluhuanen te Hari ne egngaranan ki Harbuna ne migkahi, “Duen e degma intahahe ni Haman diye te marani te baley rin ne egbitinan ki Murdikay te nakapangabang te Hari. Ne daruwa ne pulu wey tatelu (23) ne mitrus ka katikang.”

Ne migkahi ka Hari, “Diye niyu bitina si Haman!”

¹⁰Purisu imbitin dan e sikandin diye te innimu rin ne egbitinan perem ki Murdikay. Nataman, neulian e ka Hari te kabelu din.

Ka pegnangen te me Hudiyu ne egpasukulen

8 ¹Te sikan de iya ne aldew, imbehey e ni Hari Aswiru ki Istir ka langun ne ki Haman ne kuntere te me Hudiyu. Migpanugtulan e degma ni Istir ka Hari ke igmenu rin si Murdikay. Ne puun dutu, impeumew e te Hari si Murdikay. ²Ne inluung te Hari ka igpamirma rin ne sising ne innawi din diye ki Haman wey imbehey rin e diye ki Murdikay. Nataman, si Murdikay e ka innimu ni Istir ne talagtanggu te me karatuan ni Haman.

³Ne migpakiglalag e man-e si Istir te Hari, ne mig-usengul diye te paa rin wey migpeyid-u-hid-u ne migsinehew ne kenad igpabulus ka mareet ne imbentaan ni Haman ne kabuhalan ni Agag ne iyan ka peggule te me Hudiyu. ⁴Ingayew te Hari ka tuked din ne bulawan diye te lenged ni Istir, wey migsasindeg si Istir ⁵ne migkahi, “Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, wey ke igkahala a nikeykew wey ke in-isip nu ne malehet seini, egsohu ka perem te pegbalew-balew te suhu ni Haman ne anak ni Hamidata ne kabuhalan ni Agag. Migsuhu si Haman te peggule te me Hudiyu ne nangugpe te langun ne prubinsya ne sakup te migmanduan nu. ⁶Ne egpakaantus e naa ne egpitew te karumaan ku wey me suled ne egguleen egpangimatayi?”

⁷Ne migkahian e te Hari ensi Rayna Istir wey si Murdikay ka Hudiyu, “Pammineg kew. Impabitin kud e si Haman tenged te mareet ne imbentaan din kaniyu te me Hudiyu, wey imbehey kud e keykew, Istir, ka langun ne kandin. ⁸Ne himu kew kuntee te suhu ne egpakameupiya kaniyu te me Hudiyu. Ne iyan niyu uyana ka ngaran ku te pegsulat kayi wey tuusi niyu te sising ku, su minsan nekey ne kasulatan ne puun te Hari wey natuusan te sising din, kenad iya seini egkabalbalawan.”

⁹Seeye naa te ikaruwa ne pulu wey tatelu (23) ne aldew te igkatelu ne bulan ne egngaranan te Sibana, impeumew ka me talagsulat te Hari wey impasulat kandan ka langun ne guhuren ni Murdikay meytenged te me

Hudiyu. Igpeendiye seeye ne me sulat te me Hudiyu, me gubirnadur, me pangulu, wey te me upisyal te 127 ne prubinsya, ligkat te inged ne Indiya peendiye te Itiyupiya. Insulat seeye sumale te linalahan te me etew te tagse prubinsya wey te kandan ne paahi te pegsulat, wey inlagkes e degma ka linalahan te me Hudiyu. ¹⁰Ne iyan in-uyan ka ngaran te Hari Aswiru te pegsulat dutu wey intuusan te kandin ne sising. Ne impeuyan seeye te me talagdulung te sulat ne egmanguntud te memeiyal-iyal ne kudde te Hari.

¹¹Pinaahi te seeye ne me sulat, intuhutan te Hari ka me Hudiyu te tagse siyudad ne eglibulung eyew te pegngilam. Egkaayun ne egguleen dan te pegpangimatey ka due me panganiban ne eglusud kandan puun te minsan hendei ne nasud wey ke prubinsya naa. Egkaayun degma ne iglagkes dan te peggimatey ka me malitan wey me bate, wey egpakapangahew man-e sikandan te me kasangkapan dan. ¹²Ne sumale te sulat, eggimuwen seeye te me Hudiyu ne diye te langun ne prubinsya ne sakup te migmanduan ni Hari Aswiru, te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne enggaranan te Adar. ¹³Ka tagse prubinsya, impamehayan te kupiya te seeye ne sulat wey impepangguhud diye te langun ne keet-etawan eyew egpakangilam ka me Hudiyu te me kuntere dan wey egpakasukul sikandan te sika ne aldew. ¹⁴Tenged te suhu te Hari, miggaan-gaan nanligkat ka me talagdulung te sulat ne nanguntud te memeiyal ne me kudde te Hari. Ne seeye se suhu te Hari, impatahe e degma diye te Susa, ka iney ne siyudad.

¹⁵Nataman, migsaluub e si Murdikay te kumbale te Hari ne meilem wey maangkag, wey migkukuruna sikandin te dakel ne bulawan wey migkukuyumbu te mahal ne kumbale ne ubi se batek. Ne miglihawang e sikandin ka mig-atubang te Hari, ne amana nahale-gale wey migmanguleyi ka me etew diye te siyudad te Susa. ¹⁶Nakalene-lene e ka geyinawa te me Hudiyu wey amana sikandan nahale-gale, wey intahud e sikandan te me etew. ¹⁷Ne tagse siyudad wey prubinsya ne egkeumaan te suhu te Hari, egkengahale-gale amana ka me Hudiyu diye, wey miggimeley sikandan wey migsahakeen. Ne masalig degma ne me etew ne migkahi ne Hudiyu kun sikandan su naalde e te me Hudiyu.

Ka pegpangimatey te me Hudiyu te me kuntere dan

9 ¹Te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne enggaranan te Adar, seeye ka aldew ne egkatuman e ka suhu te Hari. Te sika ne aldew, mig-iman-iman ka me kuntere te me Hudiyu ne egkatalu ran e sikandan, kunaleg te sikandan bes de iya nasi ka egkatalu te me Hudiyu. ²Miglibulung ka me Hudiyu diye te me siyudad ne nangugpaan dan diye te langun ne prubinsya ne nasakup ni Hari Aswiru. Impangimatayan dan seeye se egdereet perem kandan, wey

ware nakasukul kandan su nenaaldeka ka langun ne me etew kandan. ³Ne minsan ka langun ne upisyal te me prubinsya, ka me gubirnadur, wey ka me upisyal te Hari, migpangabang e te me Hudiyu tenged su naaldeka sikandan ki Murdikay. ⁴Su dakel e se katenged ni Murdikay diye te palasyu te Hari, wey nekeempet ka kabantug din te langun ne prubinsya. Ne nanasnasian pad migdakel ka geem din. ⁵Ne inggule pangimatayi te me Hudiyu ka me kuntee dan pinaahi te kampilan, wey innimu ran ka igkeupii ran diye te mig-ehet kandan.

⁶Ne minsan diye te Susa, ka iney ne siyudad, due lalimma ne gatus (500) ne lukes ne neyimatayan dan. ⁷Ne nalagkes e te neyimatayan ensi Parsandata, si Dalpun, si Aspata, ⁸si Purata, si Adaliya, si Aridata, ⁹si Parmasta, si Arisay, si Ariday wey si Baysata, ¹⁰ka sapulu ne anak ne lukes te kuntere te me Hudiyu ne si Haman ne anak ni Hamidata. Piru ware pangahawa te me Hudiyu ka me kasangkapan te me kuntere dan.

¹¹Te sikan de ne aldew, impangguhuran dan ka Hari te kasuluhan te me etew ne impangimatayan diye te Susa, ka iney ne siyudad. ¹²Ne migkahyan te Hari si Rayna Istir, “Nekeyimatey ka me Hudiyu te lalimma ne gatus (500) ne etew kayi re te Susa, wey impangimatayan dan degma ka sapulu ne anak ni Haman. Ne nekey bu pad man-e ka innimu ran diye te duma ne prubinsya? Na, kuntee, nekey pad ka egbuyuen nu? Nangeni a su igbehey ku keykew.”

¹³Ne migtabak si Istir, “Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, tuhuti nu pa ka me Hudiyu kayi te Susa ne eg-abey pad kaaselem eggimu iling te innimu ran te seini ne aldew. Ne ipabitin nu pa sika se me lawa te sapulu ne anak ni Haman diye te bitinanan.” ¹⁴Sikan naa, migsuhu ka Hari ne eggimuwen ka inhangyu ni Istir. Impataha ka suhu diye te Susa, wey imbibitin e ka me lawa te sapulu ne anak ni Haman. ¹⁵Te igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew te bulan te Adar, miglibulung e man-e ka me Hudiyu diye te Susa. Te sika ne aldew, nekeyimatey pad man-e sikandan te tatelu ne gatus (300) ne lukes, piru ware dan pangahawa ka me kasangkapan dan.

¹⁶⁻¹⁷Te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te bulan te Adar, miglibulung degma ka duma ne me Hudiyu ne diye te me prubinsya eyew te pegsukul te me kuntere dan. Ne nekeyimatey sikandan te pitu ne pulu wey lalimma ne libu (75,000) ne kuntere dan, piru ware dan pangahawa ka me kasangkapan dan. Te igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew, nangimeley e sikandan ne migsahakeen ne amana egkahale-gale. ¹⁸Piru ka me Hudiyu ne diye te Susa, migpangimatey mule sikandan te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew peendiye te igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew. Te igkasapulu wey lalimma (15) ne aldew, henduen pad sikandan nangimeley wey migsahakeen ne amana egkahale-gale. ¹⁹Ne puun due, ka me Hudiyu ne diye nangugpe te me bariyu, insuman-

suman dan ne mahal ne aldew ka igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew te bulan te Adar. Sika ne aldew ka peggale-gale, pegsahakeen, wey pegparasdasahay.

Ka pegsahakeen ne egngaranan te Purim

²⁰Ne insulat ni Murdikay ka langun ne neyitabu, wey impeuyanan din te me sulat ka langun ne Hudiyu ne diye te me prubinsya ne nasakup ni Hari Aswiru, minsan mariyu wey ke marani. ²¹Migpanpanayan din sikandan ne egsumsumanen te tagse leg-un isip mahal ne aldew ka igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew peendiye te igkasapulu wey lalimma (15) ne aldew te bulan te Adar. ²²Su te sika ne me aldew, napangabangan sikandan puun te me kuntere dan. Ne sika degma ne bulan ne naliwanan te kahale ka pegkalaggew ran, wey naliwanan te pegpasalamat ka peglungku dan. Purisu sika ne me aldew, eleg ne egshahakeen wey eggale-gale, wey egmabegbehayey wey egdasag te egkaayu-ayu. ²³Intuman te me Hudiyu ka impaney-paney ni Murdikay ne igpabulus te tagse leg-un ka nabunsuran dan e ne pegsahakeen.

²⁴Su ka kuntere te langun ne me Hudiyu ne si Haman ne anak ni Hamidata ne kabuhalan ni Agag, miglelalis ne egpangimatayan sikandan. Migpintut-pintut sikandin eyew egkekerew te peggule kandan, wey egngaranan te “pur” ka inggamit din te pegpintut-pintut. ²⁵Piru nahuhuran ka Hari meytenged dutu. Ne migpasulat e ka Hari te suhu meytenged te mareet ne planu ni Haman eyew egkaliberan sikandin. Seeye naa, imbitin e si Haman duma te me anak din ne lukes. ²⁶Ne puun dutu, ingngaranan dan e seeye ne me aldew te Purim ne egpuun te lalag ne “pur”. Ne tenged te insulat ni Murdikay wey te langun ne neneula-ula ran, ²⁷migpasabutey ka me Hudiyu ne egsumsumanen dan seeye se daruwa ne aldew te eleg ne timpu te tagse leg-un, wey kene dan eglingawan peendiye te me kabuhalan dan wey te langun ne egkeupian ne egpa-Hudiyu. ²⁸Ka daruwa ne aldew ne egngaranan te Purim, keilangan ne egsumsumanen te langun ne kabuhalan te me Hudiyu, wey te tagse pamilya ne diye te langun ne prubinsya, wey diye te langun ne siyudad. Keilangan ne kene sika eg-engkeran wey egkalingawan te egginguma ne me kabuhalan te me Hudiyu.

²⁹Nataman, migsusulat e man-e ensi Rayna Istir ne anak ni Abihail wey si Murdikay eyew egkapamalehetan ne malehet ka sulat ni Murdikay meytenged te Purim. ³⁰Impeuyan ka seeye ne sulat diye te langun ne Hudiyu ne nangugpe diye te 127 ne prubinsya ne sakup te migharian ni Hari Aswiru. Te seeye ne sulat, mig-iman-iman ensi Murdikay wey si Rayna Istir ne egmeupiya perem ka peg-ugpe te me Hudiyu, ³¹wey migsuhu sikandan ne igpasuman-suman te me etew te eleg ne timpu ka me aldew te Purim. Igpasuman-suman seeye kandan peendiye te me

kabuhalan dan iling te pegsuman-suman dan te me aldew te pegpuasa wey te peglungku ne in-uyunan dan. ³²Ka suhu ni Rayna Istir ne iyan migpamalehet te batasanen dan meyitenged te Purim, nasulat diye te sabeka ne baseen.

Ka kabantug enni Hari Aswiru wey ni Murdikay

10 ¹Ne migsuhu si Hari Aswiru ne keilangan ne egbayad te buhis ka langun ne sakup din, minsan ka diye te pulu te dahat. ²Ne nasulat diye te sulatanan te me guhuren te me Hari te Pirsia wey Midiya ka langun ne innimu te Hari pinaahi te geem wey te karesen din. Nasulat man-e diye ka meyitenged te kabantug ne imbehey rin ki Murdikay. ³Su egpakasinsinundul ka katungdanan ni Murdikay te katungdanan te Hari. Neyimu sikandin ne talahuren wey amana ne igkeupii te me karumaan din ne me Hudiyu, su migpakannekal sikandin para te keupianan te me karumaan din wey te meupiya ne peg-ugpe te langun ne keet-etawan din.